

Topluma dayalı tıp eğitimi

Doç.Dr. Nadi Bakırcı

Acıbadem Ü Tıp F

Halk Sağlığı A.D.

Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi
Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Çalıştayı
8-9 Mayıs 2013

Sunum-tartışma planı

- ❧ Sorularımız
- ❧ Tıp eğitimi ve güncel eğilimler
- ❧ Tıp eğitimi yeniden şekillenirken öne çıkan modeller, konular, öğrenme ortamları-stratejileri ve topluma dayalı eğitimin yeri
- ❧ Topluma dayalı tıp eğitimi (TDTE) kavram-içerik-şekilleri
- ❧ Klinik eğitimde bir seçenek olarak TDTE
- ❧ Algılarımız-Yargılarımız
- ❧ Bir deneyimin paylaşımı

Sorularımız?

- ❧ Tıp eğitimi içinde topluma dayalı eğitimin
 - ❧ Yeri nedir?
 - ❧ Etkinliği var mıdır?
 - ❧ Amaçları?
- ❧ Tıp eğitiminin toplumda yürütülmesinin öğrenciye-eğitime-fakülteye-topluma ne katkısı olur?
- ❧ Klinik eğitim ile nasıl bir ilişkisi-bağlantısı olabilir?
- ❧ Tıp eğitiminde entegrasyon topluma dayalı uygulamalar ile güçlendirilebilir mi?

Tıp eğitiminde güncel eğilimler

- ❧ Yeterliklere-kazanımlara dayalı eğitim
- ❧ Maliyet-etkin uygulamalar
- ❧ Yeni öğrenme teknolojilerinin kullanımı
- ❧ Eğitim yaklaşımının -stratejisinin seçimi (farklı öğrenme olanaklarının sunulması)
- ❧ Ölçme değerlendirme yaklaşımının oluşturulması (uyumlu yöntemler kullanma)
- ❧ Eğiticilerin gelişimi ve profesyonellik
- ❧ Eğitimin kanıta dayalı olması (BEME)
- ❧ **Birinci basamağa yönelme**

(Dent JA ve Harden RM, 2009)

Yeni temalar

- ❧ İletişim becerileri
- ❧ Profesyonel tutum ve etik sorunlar
- ❧ Klinik uygulamaya hazırlık
- ❧ Ekip çalışması
- ❧ Kanıta dayalı tıp
- ❧ ...

(Dent JA ve Harden RM, 2009)

Yeni öğrenme ortamları- stratejileri

❧ Sınıf

❧ Hastane servisleri (yatan hastalar)

❧ Küçük gruplar ve bağımsız öğrenme

❧ Klinik beceri merkezleri

❧ Birinci basamak - temel sağlık hizmetleri

Tıp Eğitimi

- ❧ Amacı “tüm insanların sağlık düzeylerini yükseltecek hekimler yetiştirmek”
- ❧ “...tıp eğitiminin toplumda yaygın görünen hastalıkların temsil edilmediği üçüncü basamak hastanelere bağımlı olmaktan çıkarılması, öğrencilerin toplumun sağlık sorunlarını ve sağlık sistemini daha yakından inceleyip değerlendirebilecekleri mekanlarda, yani gerçek koşullarda eğitim görmeleri...”

Edinburg Deklerasyonu 1988

Klinik Eğitim

“... sağlık hizmetlerinin değişen yapısını yansıtabilmeli ve hastaneler, birinci basamak ve toplum içinde sağlık hizmetleri gibi farklı ortamlarda deneyim sağlayabilmelidir... Eğitimin başından itibaren öğrenciler sosyal, kültürel ve etnik açıdan farklı insanlarla etkileşim olanağı bulabilmelidir.”

General Medical Council 2003

“Tıp fakülteleri eğitim programını mutlaka toplumun öncelikli sağlık sorunlarını içerecek şekilde kurgulamalıdır”

“Tıp fakülteleri tıp eğitimi süresince eğitim etkinliklerinin bir kısmını üçüncü basamak dışındaki sağlık kurumlarında ve toplum içinde gerçekleştirmelidir. Tıp fakülteleri eğitim programı içinde toplumun yerel öncelikli sağlık sorunlarının yer alması sağlanmalıdır “

UTEAK 2009

TOPLUMA YÖNELİK TIP EĞİTİMİ

- ❧ Toplumun sağlık gereksinimlerine öncelik veren
- ❧ Ülkenin öncelikli sağlık sorunlarını göz önünde bulunduran
- ❧ Amacı topluma hizmet etmeye istekli ve bunu başarabilecek, toplumsal bakışa sahip hekimler yetiştirmek

TOPLUMA DAYALI TIP EĞİTİMİ

- Toplum içinde yapılan öğrenme etkinlikleri
- Öğrenme etkinliğine öğrenciler, öğretim üyeleri, toplumdaki bireyler ve diğer sektörlerden temsilciler bir şekilde katılır

Neden toplumda tıp eğitimi?

- ❧ Fakülte hastaneleri toplumdaki hastalık örüntüsünü içermiyor,
- ❧ Yüksek teknoloji kullanılıyor,
- ❧ Sağlık hizmetlerinde bütüncül yaklaşım yok,
- ❧ Hastalıkların sosyal etkenlerle ilişkisini gözlemleme ve deneyimleme olanağı kısıtlı

TDTE'nin gerekçesi- katkıları

- ❧ Gerçek hayat deneyimi sağlıyor. Bilgileri ve becerileri sosyal ve kamaşık bir süreçte bir araya getirme olanağı buluyor. Öğrenmeyi kolaylaştırıyor ve motivasyonu artırıyor
- ❧ Liderlik, ekip çalışması, iletişim, toplumla etkileşim becerileri, klinik ve etik akıl yürütme yeterliklerini edinme
- ❧ Sağlık hizmetinde farklı meslek grupları ile çalışma-tanıma.

TDTE'nin gerekçesi- katkıları

- ❧ Öğrenciler toplum içinde yaşayarak ve çalışarak yaşamı ve kültürü daha iyi kavrarlar - alçak gönüllülük gibi değerlerin gelişimi
- ❧ Öğrenci öğrenme sürecinde sağlık hizmetlerine ve topluma katkı sunuyor
- ❧ Müfredatın yapılandırılmasına katkı. Değişen sağlık öncelikleri ile müfredat güncellenebilir.
- ❧ Üniversite, toplum ve kamu yönetimi arasında işbirliği fırsatlarının sağlanması

Kuşkular... Endişeler..

- ❧ Öğrencilerin daha az bilgi ve beceriye sahip olacakları düşüncesi
- ❧ Eğitimcilerin yetersiz olacağı düşüncesi
- ❧ Dağınık bir düzeni olması- lojistik olarak zorlayıcı olması
- ❧ Ücretler ve sorumlu olunan diğer hizmetler
- ❧ Saha eğitimcilerinin eğitilmesi gerekliliği

Kanıtlar...

- ❧ Öngörülen birçok alanda öğrencinin kazanımı olduğu (Howe A. 2001)
- ❧ Ek öğrenim hedeflerine ulaşma (Grant J. 1997)
- ❧ Profesyonel tutum ve öğrenme motivasyonunda artış (Hampshire A. 1998; O'Toole TP. 2005)
- ❧ Hastane ile karşılaştırıldığında birinci basamakta klinik becerilerin edinilmesi düzeyi aynı veya daha iyi (Woley P. 2004; Murrey E. 1997)
- ❧ Eğitimcilerin motivasyon ve sorumluluk düzeyleri bariyerlerinin önüne geçiyor. (Howe A. 2000)
- ❧ Uzmanlık seçiminde birinci basamak tercihini güçlendiriyor (Howe A. 2000, Morrison J 1996)

Üçüncü Basamak Hastanelerindeki eğitim altın standart mıdır?

Table 1 Sex, age, and cohort year of students by place of study. Values are numbers (%) of students

	Adelaide (n=263)	Rural community programme (n=40)	Darwin (n=68)	Overall (n=371)	P value
Sex:					
Male	159 (60)	17 (43)	37 (54)	213 (57)	0.083
Female	104 (40)	23 (58)	31 (46)	158 (43)	
Age (years):					
<24	89 (34)	12 (30)	26 (38)	127 (34)	0.543
25-29	112 (43)	14 (35)	27 (40)	153 (41)	
30-34	33 (13)	5 (13)	7 (10)	45 (12)	
≥35	29 (11)	9 (23)	8 (12)	46 (12)	
Year					
1998	47 (18)	6 (15)	10 (15)	63 (17)	0.760
1999	55 (21)	6 (15)	14 (21)	75 (20)	
2000	48 (18)	7 (18)	15 (22)	70 (19)	
2001	53 (20)	6 (15)	13 (19)	72 (19)	
2002	60 (23)	15 (38)	16 (24)	91 (25)	

Table 2 Mean examination scores by year and location of study in year 3

Year	Mean (SE) score (%)			P value
	Adelaide	Rural programme	Darwin	
Year 2	65.1 (0.3)	65.4 (0.7)	66.5 (0.6)	0.1751
Year 3	65.2 (0.4)	69.3 (1.0)	68.2 (0.8)	0.0001

Woley P et al. (2004) BMJ 24(1);207-209

Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi
Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Çalıştayı
8-9 Mayıs 2013

Toplumda tıp eğitimi ortamları

- ❧ ASM
- ❧ TSM
- ❧ AÇSAP
- ❧ VSD
- ❧ İş yerleri – fabrikalar
- ❧ Okullar
- ❧ Huzur evleri
- ❧ Evde bakım hizmetleri
- ❧

TDTE'nin farklı uygulamaları (program türleri)

Planlarken-uygularken nelere dikkat etmeli?

- ❧ Erken yıllarda başlamak
- ❧ İyi organize etmek (ilk karşılaşma bir kültür şoku yaratabiliyor)
- ❧ Amaçları iyi tanımlamak ve paylaşmak
- ❧ Öğrenciler için serbest zamanlar
- ❧ Birebir eğitim olanağı ile desteklemek
- ❧ Farklı disiplinlerle çalışmak
- ❧ Ölçme değerlendirmeyi ciddiye almak
- ❧ Saha eğitimcilerinin gelişimlerini ve motivasyonlarını sağlamak

Tıp Eğitiminin İlk Yıllarında Toplumda Öğrenme Deneyimi

Topsever P, Demir F, Şahiner M, Bakırcı N.
“**Topluma dayalı tıp eğitimi için bir örnek
olarak Acıbadem Üniversitesi saha eğitimi
deneyimi**” *UTEAK 2012: Tıp Eğitiminde Örnek
Uygulamalar Sempozyumu*, 18-19 Ekim 2012, İzmir

Temel Amaç

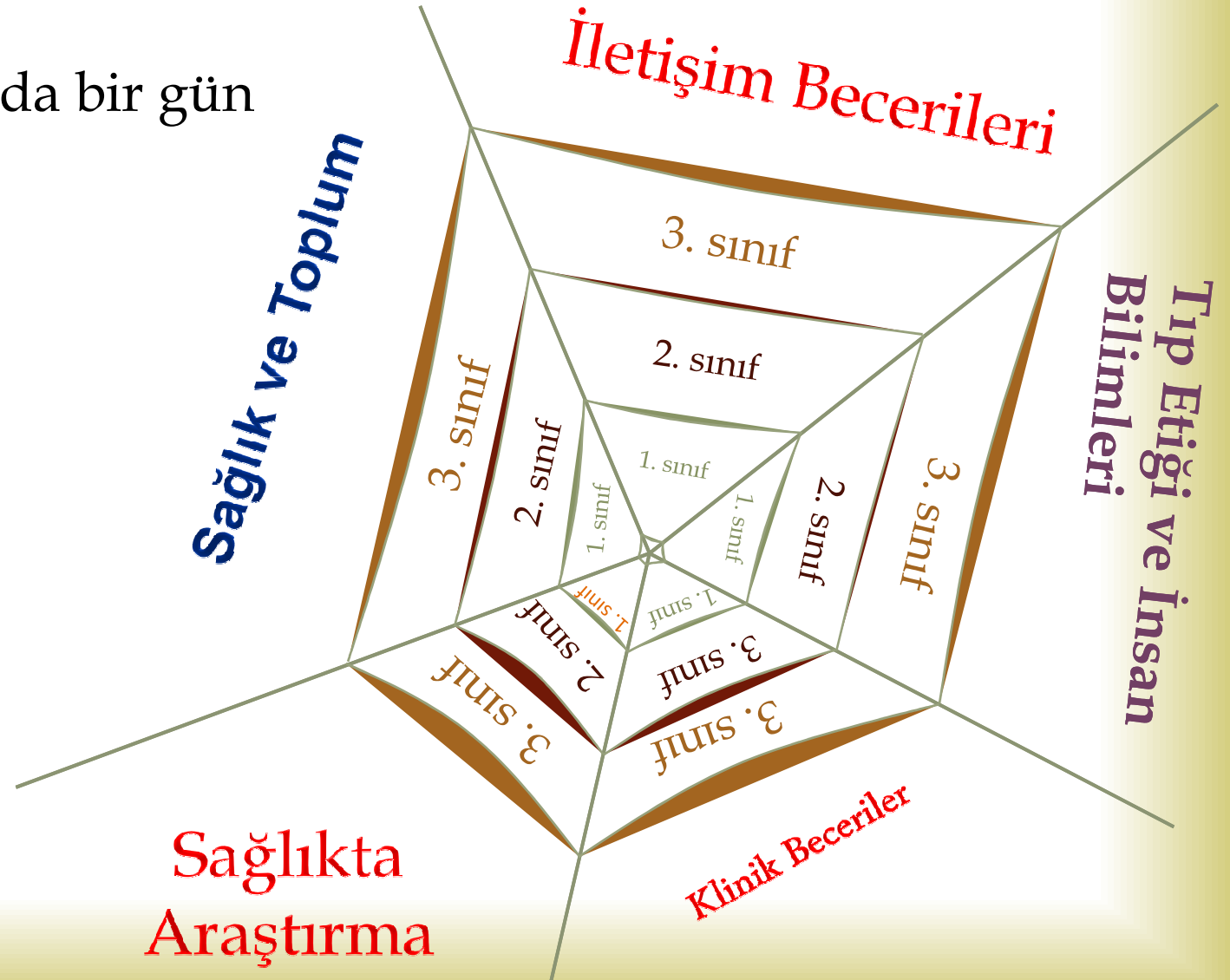
Tıp eğitiminin topluma yönelik olma özelliğini güçlendirmek ve tıp öğrencilerinin eğitimlerinin ilk dönemlerinde sağlık hizmetlerini toplumda deneyimlemelerini sağlamak

Tıp eğitiminin ilk üç yılında **Klinik Tıp ve Mesleki Beceriler** programında yer alan “**Toplum ve Sağlık**” ders kurulları kapsamında

Klinik Tıp ve Mesleki Beceriler Programının Bileşenleri

- Birinci sınıfta haftada yarım gün
- İki ve üçte haftada bir gün

«Toplum ve Sağlık» Ders Kurulları

- ❧ İlk üç yıl, yaklaşık 26 gün
- ❧ Çok disiplinli yaklaşım (*sosyoloji, halk sağlığı, aile hekimliği, tıbbi etik*)
- ❧ Sosyal tıp ve toplum sağlığı bağlamında bir planlama

Saha eğitiminin amacı

- ❧ İlk iki yılda, öğrencilerin
 - ❧ Türkiye'deki birinci basamak sağlık sistemi ile tanışması,
 - ❧ Sağlığın geliştirilmesi ve korunması açısından önemini içselleştirmesi,
 - ❧ Çevrenin ve iş ortamlarının sağlık üzerine etkilerini yerinde gözlemlemesidir
- ❧ Üçüncü yılda, öğrencilerin
 - ❧ hekim -hasta ilişkisini gözlemleme,
 - ❧ öykü alma ve fizik muayene becerilerini gözlem altında uygulama,
 - ❧ birlikte çalıştıkları saha eğiticisinin profesyonel ve klinik performansını gözlemleme ve böylece kendi eğitim gereksinimlerini belirleyerek, profesyonellik alanında bireysel gelişimlerini değerlendirebilme olanaklarını yaratmak

Genel plan

☞ Nerede?

- ☞ Aile Sağlığı Merkezleri (ASM),
- ☞ Toplum Sağlığı Merkezleri (TSM),
- ☞ Verem Savaş Dispanserleri (VSD),
- ☞ Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezleri (AÇSAP)
- ☞ Fabrikalar

☞ Ne zaman?

- ☞ İlk iki yılda sahada gözlem
- ☞ Üçüncü yılda 10 hafta boyunca her hafta bir gün saha eğiticileri ve sağlık kuruluşundaki ekiplerle çalışma
- ☞ 80 saatlik saha eğitimi

Saha Eđitcileri

- ❧ İl Sağlık M¼d¼rl¼ę¼ ile protokol
- ❧ ASM, TSM ve VSD'lerde çalıřan hekimler
- ❧ Bu hekimler ¼ęretim g¼revlisi olarak ¼niversitede g¼revlendiriliyor
- ❧ Bu yıl 9 saha eđitcisi
- ❧ Bu eğitcilerin fak¼lte ¼ęretim elemanları ile eğitici gelişimi programlarına katılımı

Ölçme-değerlendirme ve programın değerlendirilmesi

- ❧ Öğrenci değerlendirme formları (saha eğiticileri)
- ❧ Bireysel gelişim ve kazanımların değerlendirilmesi için öğrenciler tarafından yazılan **saha eğitimi gelişim raporları**
- ❧ Saha çalışmalarının ardından küçük gruplarda yapılan **refleksiyon oturumları**
 - ❧ «Bu deneyimin size ne öğrettiğini düşünüyorsunuz?»
 - ❧ «Etik ikilemle karşılaşıldı mı? Nasıl bir yaklaşım izlendi?»
 - ❧ «Öğrenim hedeflerinize yönelik gözlediğiniz durumlar»
 - ❧ «Hangi konularda kendinizi geliştirmeniz gerektiğini düşünüyorsunuz?»
 - ❧ «Öğrenmenizi kolaylaştıran ve zorlaştıran etkenler nelerdi?»

- ☞ Saha eğitimleri ile ilgili öğrencilerden ve saha eğitimcilerinden alınan yazılı ve sözlü geribildirimler
- Hastaları ve yaşadıkları toplumu yakından tanımak ve hekimlik uygulamalarında deneyim yaşamalarının öğrenciler için heyecan verici ve öğretici bir süreç olduğunu gösteriyor
 - Rol modelliğin etkisi açıkça ifade ediliyor
 - Sahadaki uygulamalara bağlı aksaklıklar ve işlevsizleşen hizmetler ile karşılaşmada (özellikle TSM'lerde) yaşanan hayal kırıklıkları

Saha eğitimi deneyiminden öğrendiklerimiz (ne iyi ki...)

- ❧ Öğrencilerin ve eğiticilerin heyecan ve motivasyonu üst düzeyde
- ❧ Öğrenmeye-paylaşmaya açlık ve açıklık (saha eğiticileri ve öğrenciler)
- ❧ Sağlık hizmeti planlayıcıları-sunucuları ile eğitimin ilişkilendirmesi etkileşim olanağını arttırıyor
- ❧ Birinci basamağın eğitim fonksiyonlarının güçlenmesi-gelişmesine katkı olanağı sağlıyor

(diğer yandan...)

- ❧ Sağlık sisteminin özelliklerine bağlı olarak eğitimin etkilenmesi (sağlık hizmetlerinin organizasyonu, sağlık sistemleri, nasıl çalıştıkları önemli)
- ❧ Birimler arasındaki farklılıklar
- ❧ Birimlerin çalışma şekillerinin eğitimi etkilemesi (Ör: TSM'lerde fiyasyonun yapılmaması, okul sağlığı hizmetlerinin olmaması, KETEM'lerde hekim olmaması-AÇSAP'ların zayıf olması, vb.)

Yeniden planlarken...

- ❧ İlk yıllardaki toplumda eğitim olanaklarını arttırarak devam etmek,
- ❧ Staj ve intörnlük döneminde alan açmak,
- ❧ Fakülte öğretim üyelerinin ve yöneticilerinin saha eğitimcilerine duydukları güveni arttırmak
- ❧ Saha eğitimcilerinin fakülte ile bağlarını güçlendirmek ve gelişimlerine katkı sunmak
- ❧ Topluma yönelik sunulan hizmetlerin güçlenmesine katkı sunmak ve öğrencilerin bu hizmetlerde daha fazla yer almasını sağlamak

Sonuç olarak...

- ❧ Tıp eğitiminin üçüncü basamak hastanelerden topluma taşınması zorlu bir süreç
 - ❧ İleriyi gören bir inisiyatif ve uygun kaynaklar gerektiriyor
 - ❧ Var olan dirençler (özellikle klinisyen öğretim üyeleri) ve engeller (TUS, uzmanlaşma isteğinin baskın olması)
 - ❧ Geleneksel yöntemlere göre daha ucuz bir alternatif sunmuyor
 - ❧ Ek zaman ve emek gerektiriyor
- ❧ Eğitimde değişim için tıp fakültelerine bir kapı açıyor
- ❧ Klinik eğitimde entegrasyonu destekliyor
- ❧ Öğrenmeyi ciddi olarak destekliyor ve yüksek motivasyon sağlıyor

- ❧ Bu alanı daha çok araştırmalıyız, kanıt biriktirmeliyiz ve bize uygun, uygulanabilir çözümler üretmek için düşünmeliyiz-araştırmalıyız.
- ❧ Deneyim paylaşımı, işbirliği ve dayanışmayı sağlamalıyız.

Yerel olanaklar:

- UTEAK deneyimi ve akreditasyon süreçleri
- Kongreler-Toplantılar
- **İstanbul Bölgesi Tıp Eğitimcileri buluşmaları**

...ve uluslararası işbirliği-destek olanakları: NETWORK

THE NETWORK
TOWARDS UNITY FOR HEALTH

Home About Conferences Resources Join us! News Partners Contact

Welcome

The **Network: Towards Unity for Health** is an international organisation of academic health professions institutions and organizations promoting equity in health through community-oriented education, research and service.

What we do

We **promote** equity and quality in health through community-oriented education, research and service.

We **seek** equity, quality, relevance and cost-effectiveness in health care for all communities.

We **address** health professions education, health services, health policy development and research.

We **participate** in actions for a change of policies according to our objectives.

Who we are

The Network: TUFH brings together member institutions and individuals from all over the world:

- Multi-professional and interprofessional health providers
- Academic health professionals
- Stakeholders in health systems developments

The Network: Towards Unity For Health is a non-governmental organization in an official relationship with the World Health Organization.

We invite you to browse our new website and get to know us!

CALL FOR ABSTRACTS!

November 16-20, 2013
Ayutthaya, Thailand

News

Projects That Work

This year we offer a new opportunity at the conference: **Projects That Work**

[Read more](#)

Open call for co-host(s) 2015 Conference of The Network: TUFH in Africa

Open call for co-host(s) 2015 Conference of The Network: TUFH in Africa
We are opening a call for conference co-host (s) for the **2015 Conference of The Network: Towards Unity for Health in Africa**. We are looking for an African institution or group of institutions to be the local host(s) for organizing the 2015 conference.

<http://www.the-networktufh.org/>

Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi
Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Çalıştayı
8-9 Mayıs 2013